

Arkivverket og kommunene – ansvarsdeling og samspill

*(«Det nye Arkivverket og forholdet mellom dette
og kommunene»)*

Spørsmål:

**Omfatter ”forholdet” mellom
Arkivverket og (fylkes)kommunene
mer enn sikring, bevaring og
tilgjengeliggjøring av kommunale
arkiv?**

Kulturdepartementet

Arkivverket blir styrkt og vidareutvikla

Pressemelding | Dato: 29.02.2016

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/arkivverket-blir-styrkt-og-vidareutvikla/id2477544/>

Riksarkivarens tre roller

1. **Myndighet**

- a) *faglige standarder og retningslinjer*
- b) *inspeksjon og kontroll*
- c) *andre spesifikke oppgaver i henhold til lov*

2. **Utviklingsaktør**

- a) *iverksetter av statlig politikk i en desentralisert forvaltning*
- b) *identifisere utfordringer og endringsbehov*
- c) *«..støtte og styrke institusjonene og sektoren»*

3. **Bevaring og formidling av arkiv – operativ aktør**

- a) *statlige arkiv*
- b) *private arkiv*
- c) *(kommunale arkiv?)*

Stortingets overordnede føring

*«Moderne dokumentasjonsforvaltning og krav som følger av at saksbehandlingen skjer elektronisk, stiller Arkivverket overfor nye utfordringer. For å møte utfordringene på en mest mulig ressurseffektiv måte er Arkivverket i gang med en større omstilling knyttet til arbeidsprosesser, kompetanse og organisering.»
(Statsbudsjettet 2016, Kap.329 Arkivformål).*

«Det nye Arkivverket»?

- *Føringer*
- *Kriterier*
- *Ny «organisasjonsmodell»*
- *Konsekvenser for det regionale nivået*
- *Prosess*
- *Status*

Designkriterier , AV 2020		Utdyping
Mest viktig	Bruker- og tjenesteorientert	<ul style="list-style-type: none">• Klar dialog med brukere• Én inngang til etaten• Serviceorientert• Tydelig leveranseansvar• Organisering uavhengig av lagringsmedium og sektor• Måltrettet samarbeid med eksterne
	Helhetlig organisering	<ul style="list-style-type: none">• Organisasjonsstruktur er uavhengig av geografi• Riktig sourcing, vurdere bruk av markedet der det er mulig• Vi møter omverden med én stemme
	Tydelige styringslinjer, ansvars- og rollefordeling	<ul style="list-style-type: none">• Entydig kontroll- og styring av hovedleveranser, tjenester og prosjekter• Tydelige grenseflater• Velfungerende styringsstruktur• Enhetlige ansvarsområder• Muliggjør lederskap og prioriteringer
Viktig	Effektive arbeidsprosesser og ressursbruk	<ul style="list-style-type: none">• Bruke beste praksis og standardisering• Tydelig intern kommunikasjon• Mer ledelse, færre ledere
	Skille mellom planlegging, utvikling og drift	<ul style="list-style-type: none">• Gode overleveringer i verdikjeden• Håndtere utviklings- og innovasjonsoppgaver• Levere driftsoppgaver til avtalt tid, kost og kvalitet
	Samlet kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• Samle like oppgaver• Sterke fagmiljøer• Ikke selvforsynte enheter

Riksrevisjonen 2010

"Arkivverket fører i liten grad tilsyn med arkivene i kommunal sektor, og resultatene av tilsynsvirksomheten blir ikke fulgt opp av Riksarkivaren. Det stilles derfor spørsmål ved om Riksarkivaren i tilstrekkelig grad har ivaretatt sitt tilsynsansvar. Regelverket for hva som skal bevares eller kasseres, er utdatert, og få kommuner og fylkeskommuner blir veiledet av Arkivverket i disse spørsmålene. Etter Riksrevisjonens vurdering bør Arkivverkets veiledningsfunksjon styrkes, og arbeidet med å revidere bestemmelsene bør gis høy prioritet i departementet.» Riksrevisjonen rapport (Dokument 3:13, 2009-2010) om arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor

«Statsarkivene er førstelinjetjenesten i Arkivverkets veiledningsvirksomhet overfor kommunene» (rapportens punkt 7.6).

Og hva nå?

Lov- og regelverk

Hva angår ansvar!

- *Formannskapslovene fra 1837: ordføreren hadde ansvaret for kommunens arkiver.*
- *Kommunelovene av 1921: ordførerens ansvar, men departementet kunne gi forskrift om oppbevaring, ordning og tilsyn med kommunestyrets arkiver*
- *kgl.res. 9. juli 1948: Departementet påla Riksarkivaren å føre tilsyn med kommunearkivene. I 1967 ble inspeksjonsretten delegert til statsarkivarene.*
- *I 1982 utarbeidet Riksarkivaren de første kassasjonsregler for kommunene (gjeldende fra 8.9.1982). Kassasjonsreglene var knyttet til arkivnøkkelen til Kommunenes Sentralforbund fra 1976. Revidert regelverk 1987 (1986 for fylkeskommunene)*
- *Lov om arkiv (1992) med Forskrift om offentlege arkiv (1998) hjemler Riksarkivarens myndighet og oppgaver i arbeidet med kommunale arkiv*
- *Annet??*

Arkivansvaret i «...offentlege organ...»?

Forskriftens § 1 -1

§ 1-1. Arkivansvaret i offentlege organ

Offentlege organ pliktar å halde arkiv i samsvar med føresegnene i forskrifta her. Som offentlig organ blir rekna statleg, fylkeskommunal eller kommunal institusjon eller eining, jf. arkivlova § 2. Den enkelte kommune og fylkeskommune skal fastsetje kva for institusjonar og einingar som eventuelt skal reknast som eigne organ etter forskrifta her.

Det overordna ansvaret for arkivarbeidet i eit offentlig organ tilligg den øvste leiinga i organet. I kommunar og fylkeskommunar er arkivansvaret ein del av det overordna administrative ansvaret som er tillagt administrasjonssjefen, jf. kommunelova § 23.

Eit offentlig organ har ansvaret for at underliggjande organ får nødvendige rettleiingar, råd og instruksar for arkivarbeidet i samsvar med føresegner gitt i eller i medhald av arkivlova. Organet har det overordna arkivansvaret for offentlege utval som organet har nedsett.

Arkivansvaret etter dei enkelte føresegnene i forskrifta her er knytte til organet, ikkje den enkelte tenestemann, med mindre anna er særskilt fastsett.

Kommunalt depotansvar etter forskriften

§ 5-1

”.....Kommunar og fylkeskommunar skal opprette eigne ordningar for arkivdepot. Som eit minimum skal slike ordningar innebere at det løpande ansvaret for eldre og avslutta arkiv blir plasserte ein stad, at ein etablerer rutinar som ivaretak dei spesifiserte krava til arkivdepot i kapitlet her. Kommunar og fylkeskommunar kan overføre depotoppgåver til ei interkommunal depotordning.

§ 5-11

Kommunale og fylkeskommunale organ skal avlevere eldre og avslutta arkiv til eit kommunalt arkivdepot, med mindre Riksarkivaren har fastsett noko anna, jf. arkivlova § 10 tredje ledd.

Og hva sier «arkivlova § 10 tredje ledd»?

det nasjonale og lokale demokratiet...

”Kommunal oppgaveløsning og gjennomføring av Stortinget og regjeringa sin politikk er kobla tett sammen. Interessefellesskapet mellom stat og kommune inneber såleis eit behov for dialog og konstruktiv samhandling mellom nivåa om korleis mål skal nåast.” (St. meld.nr.3, 2007 - 2008, Eit sterkt lokaldemokrati)

- Definerer statlig myndighetsutøvelse og utviklingsansvar overfor kommunal sektor
- På arkivområdet er både myndighetsutøvelsen og utviklingsansvaret delegert til Riksarkivaren!

«Statlig styring...»

Les og lær!

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

statlig-styring

Veileder

Statlig styring av kommuner og fylkeskommuner

med retningslinjer for utforming av lover
og forskrifter rettet mot kommunesektoren

Utforming av lover og skrifter rettet mot kommunesektoren

1. *Regler om bestemte organer i kommuner og fylkeskommuner*
2. *Pålegg om bestemte måter å løse en oppgave på*
3. *Regler om intern delegering og andre administrative forhold*
4. *Særlige regler om tekniske forhold i institusjoner og lokaler*
5. *Faglige kompetansekrav, lederkrav og bemanningsnormer*
6. *Statlige godkjenningsordninger*
7. *Regler om kommunale planer og handlingsplaner*
8. *Særskilte saksbehandlingsregler*
9. *Individuelle rettigheter*
10. *Individuell plan*
11. *Øvrige føringer og retningslinjer for utforming av særlovgivningen*

det 7. prinsipp; ett eksempel

7. Regler om kommunale (handlings) planer på enkeltområder

Plan- og bygningslovens regler skal ligge til grunn for kommunal og fylkeskommunal planlegging (...) Særlige saksbehandlingsregler ut over plan- og bygningslovens bestemmelser, som f.eks. at planer skal vedtas av spesielle organer, sendes til eller godkjennes av statlige organer o.l., bør heller ikke forekomme.

«Plan- og bygningslovens regler skal ligge til grunn for kommunal og fylkeskommunal planlegging...»

- 1. Hva sier Plan- og bygningsloven om planansvar på kulturområdet generelt; og på kulturvernområdet spesielt?*
- 2. Er arkiv et kulturpolitiske oppgavefelt som hører inn under planansvaret i henhold til Plan- og bygningsloven?*

Regional kulturplan 2015 – 2025, Hordaland

«Regional kulturplan skal ut frå Plan- og bygningslova «*legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen*» (Plan og bygningslova §8-2, 2008) .I samsvar med Plan- og bygningslova omfattar planen *heile kultur- og idrettsfeltet i Hordaland, også verksemd som ligg utanfor fylkeskommunen sitt ansvarsområde*. Planen skal vere eit samordnande styringsdokument for alle tre forvaltingsnivåa og peike ut retninga for ein offensiv kultur- og idrettspolitik i Hordaland fylke.»

«Riksarkivet skal vere nasjonal koordinator og pådrivar i eit målretta arbeid mot heilskapleg samfunnsdokumentasjon. Ein premis for arbeidet, er at det skal utviklast og gjennomførast i eit nært og breitt samarbeid med relevante aktørar innanfor dei ulike samfunnssektorane og arkivmiljøa.»

Fire spørsmål til kulturplanen

- 1. Er det i samsvar med PB-lova at denne planen beskriver roller og oppgaver med arkiv i fylket og i kommunene?*
- 2. Er det i samsvar med PB-lova at planen beskriver Fylkesarkivets funksjoner som a) fylkeskoordinerende institusjon for privatarkiv og b) ansvarsinstitusjon for foto?*
- 3. Er statlig politikk og statlige myndigheters samspill med fylkeskommuner, kommuner og lokale arkivinstitusjoner konsistent med planansvaret etter PB-lova?*
- 4. Spiller dette noen rolle?*
 - i forhold til ansvarsinstitusjonenes mulighet til å løse oppgavene?*
 - i forhold til god samordning mellom nasjonale og lokale institusjoner?*
 - i forhold til beslutningstakernes oppslutning og ressurstildeling til arkiv?*
 - for Arkivverkets forhold til fylkeskommuner og kommuner?*

Statsbudsjettet 2016 (budsjettproposisjonen 2016)

”Mål for 2016

Bevilgningen under kapitlet bygger opp under departementets overordnede mål om å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Målene for bevilgningene til Arkivverket er å

- *sikre helhetlig samfunnsdokumentasjon*
 - *øke bruken av arkivene*
 - *utvikle fellesløsninger for arkivsektoren”*
1. *Alle disse tre målene for Stortingets bevilgninger til Arkivverket gjelder oppgaver som utføres både av stat og kommuner!*
 2. *Til alle tre målene er det lagt inn forutsetninger om at oppgavene løses i «bredt samarbeid» mellom Arkivverket, kommuner, kommunale arkivinstitusjoner og arkivsektoren for øvrig!*

eksempel; «utvikling av arkivsektoren»

«Arkivverket samarbeidet i 2014 med arkivaktører innen offentlig og privat sektor om utvikling av arkivsektoren i prosjektet SAMDOK/Samla samfunnsdokumentasjon. Satsingsområdene i prosjektet var kommunale arkiv, privatarkiv og arkiv i elektronisk forvaltning»

(Stortingets vedtak, budsjettproposisjonen 2016)

Og hva med virkemidlene?

Eksempel; samarbeidsløsninger for digital formidling

”En annen utfordring er å utnytte mulighetene for digital formidling og tilgjengeliggjøring (...) Arkivene må både utvikle virksomheten i samsvar med den teknologiske utviklingen og i større grad etablere samarbeidsløsninger.”

(budsjettproposisjonen 2016)

Syv punkter til oppsummering

- 1. Stortingets bevilgninger til arkiv er rettet mot å løfte og styrke hele arkivfeltet; gjennom samarbeid og samordning mellom forvaltningsnivåene*
- 2. Det er behov for å avklare ansvars- og arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene, jfr. bibliotekfeltet og kulturminnefeltet*
- 3. Det er behov for å gjennomgå lov og forskrifter for arkiv ut fra Kommuneloven (med forarbeider) og Plan- og bygningsloven, spesielt med hensyn til ansvar for arkiv i den enkelte (fylkes)kommune*
- 4. Roller og nettverk i arkivsektoren må forankres politisk og respekteres*
- 5. Arkivverkets oppdrag må følges opp med kompetanseutvikling, klare mål og virkemidler*
- 6. Det må vurderes en politisk gjennomgang av hele arkivfeltet? Arkivmeldig?*
- 7. Organisasjon er et virkemiddel: «Nye Arkivverket» er tiltak for å tilpasse organisasjonen til utfordringene.*